

27-30 Σεπτεμβρίου, Βόλος

Τα «Κόκκινα Φανάρια».
Ζητήματα πολεοδομικού σχεδιασμού και θεσμικού πλαισίου στις ζώνες
αγοραίου έρωτα: οίκοι ανοχής στον Δήμο Βόλου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΛΕΝΗΣ

*Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας
και Περιφερειακής Ανάπτυξης Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΟΣΧΟΣ

*Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΜΕΝΙΔΗΣ

*Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

email: klalenis@gmail.com , nikmoschos@gmail.com , polym60@gmail.com

Περίληψη

Είναι η πορνεία νόμιμο επάγγελμα, με δικαιώματα ελεύθερης επιλογής και πρόσβασης στο αστικό περιβάλλον; Θα έπρεπε η χωρική βάση της να περιλαμβάνεται στις θεσμοθετημένες χρήσεις γης στον αστικό ιστό; Επιδρά θετικά και σε άλλες χρήσεις που συνολικά θα προσθέτανε στην ανταγωνιστικότητα μιάς πόλης; Θα μπορούσαν τέτοιες ζώνες να είναι αισθητικά και ηθικά αποδεκτές; Θα μπορούσαν να λειτουργήσουν χωρίς “αρνητικές συνεπαγωγές” όπως η εγκληματικότητα, η εμπορία ναρκωτικών κλπ.; Τέλος, πόσο και πώς η παράδοση, η θρησκεία κλπ. διαμορφώνουν τις κοινές αντιλήψεις περί τοπικά ανεπιθύμητης χρήσης (LULU) σε σχέση με τις περιοχές των πόλεων με τα “κόκκινα φανάρια”;

Το προτεινόμενο άρθρο επιχειρεί να φωτίσει τις συνήθως “σκιάδεις” διαστάσεις της βιομηχανίας του σεξ στον αστικό ιστό, και ειδικά τα χωρικά τους στοιχεία, και να προτείνει απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα. Θα αναλυθούν το θεσμικό πλαίσιο, οι πολιτικές, αλλά και οι επιπτώσεις απουσίας του χωρικού σχεδιασμού, που σχετίζονται με τις λειτουργίες των περιοχών αγοραίου έρωτα, ιστορικά / διαχρονικά και με κατάληξη στις σύγχρονες πόλεις, με ιδιαίτερη επικέντρωση στην Ελληνική πραγματικότητα. Η διαδικασία έκδοσης άδειας εγκατάστασης οίκου ανοχής, η χωροθέτησή του και οι σχετικοί περιορισμοί σχολιάζονται σε σχέση με τα ερμηνευτικά ζητήματα που έχουν προκύψει από την ισχύουσα νομοθεσία. Καταγράφεται η εμπειρία, μέσα από προσπάθειες χωροθέτησης των μεγάλων δήμων της χώρας, και γίνεται αναλυτική αναφορά, σαν μελέτη περίπτωσης, στην απόπειρα χωροθέτησης των οίκων ανοχής από τον Δήμο Βόλου. Τα συμπεράσματα θα αναδείξουν τα διλήμματα και τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο σχεδιασμός, σε περιπτώσεις που αστικές λειτουργίες, αν και ιστορικά προϋφιστάμενες, είναι για πολύ καιρό στο λυκόφως της νομιμότητας, και σχεδόν πάντοτε σε δημόσια αποδοκιμασία.

Λέξεις Κλειδιά:

οίκοι ανοχής, ν. 2734/1999, χρήσεις γης, ετεροτοπίες, τοπικά ανεπιθύμητες χρήσεις γης

1. Εισαγωγή

Χρήσεις γής που συνήθως προκαλούν κοινωνικές αντιδράσεις και συγκρούσεις, αποτελούν στην εποχή μας αντικείμενο έρευνας απο τις επιστήμες του χώρου, σε επίπεδο θεωρίας αλλά και σε επίπεδο διαμόρφωσης πολιτικής. Η πορνεία στις πόλεις, και το συγγενές με αυτήν φαινόμενο των «περιοχών με τα κόκκινα φανάρια» είναι τυπικό μεν παράδειγμα των παραπάνω χρήσεων, αλλά συγχρόνως είναι και απο αυτές που έχουν συγκριτικά λιγότερο διερευνηθεί.

Ο οίκος ανοχής, είναι ένα από τα χαρακτηριστικά παραδείγματα των δυσάρεστων – τοπικά ανεπιθύμητων χρήσεων γης, που τις συναντάμε με τον όρο LULUs (Locally Unwanted Land Uses) (Popper, 1983,1985 – Siedentop, 2010 – Kaya, Erol, 2012 – Rephann, 2000 – Μυστριώτη, 2010) που προκαλούν αντιδράσεις και αντιπαραθέσεις, από κάποιες ομάδες, τις αποκαλούμενες στη διεθνή βιβλιογραφία NIMBYs (Not In My Back Yard). Αυτές οι χρήσεις γης, χαρακτηρίζονται από το ενδεχόμενο δημιουργίας περιβαλλοντικών ή κοινωνικών αναταραχών (Nordenstam,1994). Συνήθως οι οίκοι ανοχής, όπου εγκαθίστανται, δημιουργούν αντιδράσεις από τους περιοίκους, οι οποίοι στο τέλος, λόγω και της προσέλευσης διαφόρων άλλων συμπληρωματικών χρήσεων στην ίδια περιοχή, όπως μπαρ, κατοικίες παράνομων μεταναστών, σημεία διακίνησης παράνομων ουσιών, απομακρύνονται από την περιοχή, ώστε σταδιακά περιορίζονται και οι όποιες αντιδράσεις.

Στον αντίποδα κάποια LULUs όπως οι οίκοι ανοχής, έχουν και υποστηρικτές, λόγω προφανούς οικονομικού οφέλους. Για παράδειγμα, υποστηρικτές μπορεί να είναι οι υπεύθυνοι για την δημιουργία – κατασκευή τους, οι εργαζόμενοι σ' αυτά ή όσοι πιθανόν έχουν επαγγελματικά οφέλη, ίσως και η τοπική αυτοδιοίκηση που ωφελείται οικονομικά (π.χ. λόγω πιθανής φορολογίας).¹ Το παραπάνω, στην περίπτωση των οίκων ανοχής, δημιουργεί και τις αντίστροφες αντιδράσεις, που προέρχονται κυρίως από τις εργαζόμενες εκδιδόμενες γυναίκες και απευθύνονται κυρίως κατά των νόμων περί των οίκων ανοχής και κυρίως της χωροθέτησης τους.

Αυτό που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί είναι ότι οι περιοχές πορνείας, και γενικότερα των «κόκκινων φαναριών», είναι φαινόμενο πραγματικό, επεκτεινόμενο στον αστικό ιστό, με μη αμελητέες κοινωνικές, οικονομικές, και πολιτικές επιπτώσεις και επιρροές. Τα ερωτήματα λοιπόν που τίθενται, και που οι επιστήμες του χώρου καλούνται να απαντήσουν είναι: είναι η πορνεία νόμιμο επάγγελμα, με δικαιώματα ελεύθερης επιλογής και πρόσβασης στο αστικό περιβάλλον; Θα έπρεπε η χωρική βάση της να περιλαμβάνεται στις θεσμοθετημένες χρήσεις γης στον αστικό ιστό; Επιδρά θετικά και σε άλλες χρήσεις που συνολικά θα προσθέτανε στην ανταγωνιστικότητα μιάς πόλης; Θα μπορούσαν τέτοιες ζώνες να είναι αισθητικά και ηθικά αποδεκτές; Θα μπορούσαν να λειτουργήσουν χωρίς “αρνητικές συνεπαγωγές” όπως η εγκληματικότητα, η εμπορία ναρκωτικών κλπ.; Τέλος, πόσο και πώς η παράδοση, η θρησκεία κλπ. διαμορφώνουν τις κοινές αντιλήψεις περί τοπικά ανεπιθύμητης χρήσης (LULU) σε σχέση με τις περιοχές των πόλεων με τα “κόκκινα φανάρια”;

Η παρούσα εισήγηση καλύπτει ένα μέρος του ευρέως αυτού φάσματος των ερευνητικών ερωτημάτων, καλύπτοντας ως ένα βαθμό τις σχέσεις τους με τον αστικό χώρο, και δίνοντας έμφαση στην διαμόρφωσή τους στον ελληνικό χώρο και στο θεσμικό πλαίσιο που επιχειρεί να τις οργανώσει, με ιδιαίτερη αναφορά στην πόλη του Βόλου.

¹ Τα LULUs για ένα άτομο (ομάδα) είναι συχνά επωφελή για ένα άλλο (ομάδα). (Popper.1985).

2. Η πορνεία ως αστική λειτουργία

Η πορνεία είναι μια ιστορική κοινωνική οικονομική σχέση. Είναι σχέση ανταλλαγής με εμπορευματικό χαρακτήρα. Η σχέση δύο ανθρώπων, εμπορευματοποιείται. (Πετροπουλος, 1980). Η πορνεία γίνεται μια αστική εμπορική δραστηριότητα που σχετίζεται με άλλες οικονομικές λειτουργίες της πόλης. Αφού λοιπόν η πορνεία εντάσσεται στις οικονομικές δραστηριότητες, ο χώρος όπου συμβαίνει, επηρεάζεται από τρία χαρακτηριστικά του: την προσβασιμότητα, τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς.

Οι επαγγελματίες πόρνες για να μεγιστοποιήσουν τον αριθμό των πελατών, πρέπει να βελτιστοποιήσουν την πρόσβαση. Ένα πρόβλημα που ενυπάρχει στη φύση της πορνείας είναι η διαφήμιση της τοποθεσίας της υπηρεσίας στον δυνητικό πελάτη. Αυτοί οι πελάτες μπορούν να ταξινομηθούν σε διάφορες ομάδες. Οι διεθνώς γνωστές περιοχές του «ερωτικού τουρισμού» έχουν καθιερωμένη την φήμη τους, που το καθιστά σχετικά εύκολο για τον πιθανό πελάτη να γνωρίζει πού να αναζητήσει την υπηρεσία. Η προσβασιμότητα στην αγορά συνεπάγεται επίσης χωρικές συγγένειες με άλλες εμπορικές υπηρεσίες. Έτσι, τα πλεονεκτήματα μεγιστοποιούνται από τη θέση της πορνείας κοντά σε άλλες εγκαταστάσεις ψυχαγωγίας. Αντίθετα, οι περιοχές πορνείας που τροφοδοτούν μια τοπική αγορά εξαρτώνται από τη φήμη και μπορεί να έχουν λίγους ή καθόλου χωρικούς δεσμούς με μια ευρύτερη βιομηχανία ψυχαγωγίας. Αυτές οι περιοχές είναι πιθανό να θεωρηθούν «υποβαθμισμένες» από τον πολεοδομικό σχεδιασμό και να κριθούν υπό ανάπλαση (Ashworth, White, Winchester 1988).

Ενώ η προσβασιμότητα και η ευκαιρία είναι σημαντικές ιδιότητες των ζωνών πορνείας, απέχουν πολύ από το να είναι οι μοναδικές καθοριστικές επιρροές. Οι περιορισμοί που λειτουργούν τόσο μέσω του νόμιμου ελέγχου όσο και μέσω κοινωνικών πιέσεων που οδηγούν σε ανεπίσημη δράση, έχουν μεγάλη σημασία. Αυτοί λειτουργούν για να απαγορεύσουν την πορνεία από περιοχές της πόλης όπου θεωρείται ανεπιθύμητη και να την ανεχτούν σε πιο περιθωριακές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να ληφθούν μέτρα για τη μείωση της πορνείας σε ορισμένες κατοικημένες περιοχές των πόλεων. Αυτές είναι περιπτώσεις πορνείας σε ένα πολυλειτουργικό πλαίσιο όπου οι πολίτες θεωρούν ότι «έρχονται σε σύγκρουση» με τις αποδεκτές αστικές δραστηριότητες και τους χρήστες. Σε πολλές περιπτώσεις, ενώ η πορνεία προσελκύεται από υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, είναι επίσης πιθανό ότι η προφανής παρουσία της πορνείας συμβάλλει στη συνέχιση αυτής της υποβάθμισης. Τα προγράμματα ανάπλασης των αστικών κέντρων καθίστανται δυσκολότερα, καθώς η παρουσία της πορνείας αποδεικνύεται απωθητική σε ορισμένες χρήσεις γης (Ashworth, White, Winchester 1988).

3. Η πορνεία στον χώρο

Η πορνεία στον αστικό χώρο, σύμφωνα με τον Foucault (1967), αποτελεί μια ετεροτοπία. Σε κάθε κουλτούρα, σε κάθε πολιτισμό, υπάρχουν πραγματικοί τόποι, τόποι λειτουργικοί, τόποι που έχουν σχεδιαστεί εντός του θεσμού ακόμη και της ίδιας της κοινωνίας, και οι οποίοι αποτελούν κάποιο είδος αντι-θέσεων. Είναι είδη τόπων που βρίσκονται έξω από όλους τους τόπους, ακόμη και αν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η τοποθεσία τους και έχουν την δυνατότητα να απομονώνονται, ή να γίνονται προσβάσιμοι. Μάλιστα το χαρακτηριστικό που τους δίνει ο Foucault, ως ετεροτοπία, είναι ότι διαθέτουν μία λειτουργία σε σχέση με τον υπόλοιπο χώρο. Η παρουσία της ετεροτοπίας, είναι αναγνωρίσιμη μόνο την ώρα που συμβαίνει, και σε κάποιες περιπτώσεις, η επανάληψη της, αποδεικνύεται σε κυρίαρχη δραστηριότητα ενός τόπου, προσδίδοντάς του χαρακτήρα της «πιάτσας» για συγκεκριμένες ώρες του 24ώρου.

Οι οίκοι ανοχής, σαν ετεροτοπίες του αστικού χώρου, εντοπίζονται έξω από αυτόν, αλλά σε άμεση σχέση μαζί του. Σε παλαιότερες εποχές, οι χώροι που τοποθετούνταν οι πόρνες, ήταν σαφώς ορισμένοι σε κρυφά σημεία της πόλης, σε συνοικίες που αργότερα χαρακτηρίστηκαν

κακόφημες και συνδυάστηκαν με την παρακμή και την υποβάθμιση. Στη σημερινή εποχή, οι χωρικές διαστάσεις του αγοραίου έρωτα είναι ιδιαίτερα πύο πολλές, περίπλοκες, και αλληλεπιδρώσεις. Στην ανάλυσή τους για τις περιοχές των «κόκκινων φαναριών» στις πόλεις της Ευρώπης, οι Ashworth, White & Winchester (1988), επιχειρούν μιά ταξινόμηση των διαστάσεων αυτών, που αν και οι αναφορές τους είναι σχετικά παλιές, ωστόσο η αναλυτική αξία της ταξινόμησης φαίνεται αρκετά ισχυρή και για τα σημερινά δεδομένα.

Κατ' αυτούς, οι περιοχές των «κόκκινων φαναριών» διακρίνονται ανάλογα με την κατηγορία πελατείας στην οποία στοχεύουν, σε: α.τοπική υποβαθμισμένη, β.διεθνή ευκατάστατη και γ.τοπική ευκατάστατη. Τα χωρικά χαρακτηριστικά κάθε μιάς απο τις κατηγορίες αυτές βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις ιδιότητες της πορνείας ως αστικής λειτουργίας, όπως αναλύθηκε παραπάνω. Ετσι, οι χρήσεις στις περιοχές της πρώτης κατηγορίας είναι συνήθως μικτές, χωρίς σχεδόν καμμία σύνδεση μεταξύ τους, με ύπαρξη εμπορικών κλπ. χρήσεων αλλά και κατοικίας, με κοινό χαρακτηριστικό το χαμηλό συνήθως ποιοτικό επίπεδο και εμφανή την ύπαρξη των οίκων ανοχής. Στην κατηγορία αυτή, οι περιοχές με τα «κόκκινα φανάρια» είναι με σαφή όρια, και με σχετικά αποδεκτή προσβασιμότητα, χωρίς όμως λειτουργικές συνδέσεις με άλλες περιοχές της πόλης (ζώνες τουρισμού και αναψυχής κλπ.). Είναι συνήθως περιθωριοποιημένες ζώνες, που συχνά στον χωρικό σχεδιασμό προτείνονται για αστικές αναπλάσεις. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτει και η πορνεία του πεζοδρομίου. Αυτό το είδος της πορνείας δανείζεται τον δημόσιο χώρο για την εμφάνιση του, αλλά τελικά συνδέεται με άλλους τόπους (ξενοδοχεία, οίκους ανοχής) για την τέλεση της δοσοληψίας, συνήθως μέσα στην ίδια περιοχή. Οι εγκαταστάσεις αγοραίου έρωτα στις περιοχές αυτές υπόκεινται συνήθως σε αυστηρούς περιορισμούς λειτουργίας και σε αντίστοιχους ελέγχους, ενώ αντιμετωπίζουν και την κοινωνική κατακραυγή, όταν εξαπλωθούν πέραν των παραδοσιακών ορίων τους, ή όταν εγκαθίστανται σε νέες περιοχές μεσοαστικού χαρακτήρα.

Οι περιοχές κόκκινων φαναριών με διεθνή ευκατάστατη πελατεία είναι συνήθως μονολειτουργικές, με την έννοια ότι όλες οι κυριαρχούσες λειτουργίες (αγοραίο σεξ, τουρισμός, αναψυχή, εμπόριο) συνδέονται μεταξύ τους γύρω απο ένα κεντρικό πυρήνα που είναι το σεξ. Η προβολή των λειτουργιών και δραστηριοτήτων είναι έντονη, ενώ οι χώροι της ερωτικής δοσοληψίας είναι συνήθως εκεί όπου υπάρχει και η σχετική διαφήμιση, που είναι επίσης έντονη. Οι περιοχές αυτές θεωρούνται ως τουριστικά ελκυστικές, βρίσκονται εντός του αστικού ιστού και κοντά σε κεντρικές περιοχές, ενθαρρύνουν οικονομικές δραστηριότητες. Οι περισσότερες έχουν ήδη δημιουργήσει brand name και σχετική παράδοση, και ως τέτοιες, δεν υπόκεινται σε αυστηρούς περιορισμούς λειτουργίας, άκαμπτο θεσμικό πλαίσιο, και ιδιαίτερα αυστηρούς ελέγχους λειτουργίας. Επίσης, δεν εγείρουν κοινωνικές διαμαρτυρίες, εφόσον δεν υπάρχει αλληλεπικάλυψη δραστηριοτήτων με άλλες ζώνες διαφορετικών κύριων χρήσεων.

Τέλος, οι περιοχές αγοραίου έρωτα για τοπική ευκατάστατη πελατεία είναι αυτές με τα πλέον δυσδιάκριτα όρια. Οι νέες μέθοδοι επικοινωνίας, ιδίως το τηλέφωνο και το αυτοκίνητο, έχουν δημιουργήσει την ευκαιρία για μια εντελώς διαφορετική χωρική σχέση μεταξύ πελάτη και υπηρεσίας. Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από τη δημόσια διαφήμιση και τους μεσάζοντες αντικαθιστούν την ανάγκη εμφάνισης και «συγκριτικής παρατήρησης», ενώ η κινητικότητα πελατών και επαγγελματιών του είδους καθιστούν άχρηστη την χωρική συγκέντρωση της πορνείας και των συνδέσεών της με άλλες δραστηριότητες αναψυχής.

Ο παραπάνω διαχωρισμός βέβαια δεν είναι απόλυτος, καθώς πολλές περιοχές αγοραίου έρωτα βρίσκονται μεταξύ των οριοθετήσεων των παραπάνω κατηγοριών, με ορισμένες απο αυτές να χαρακτηρίζονται απο φάσεις τοπικής ή χωρικής μετάβασης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι περιοχές γύρω απο συγκοινωνιακούς κόμβους και εγκαταστάσεις. Οι υπηρεσίες των οίκων ανοχής, ήταν πάντοτε ιδιαίτερα ελκυστικές από τους ταξιδιώτες και δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι κόμβοι μεταφορών σε μια πόλη είναι ελκυστικές τοποθεσίες.

Ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό που εμφανίζεται για αιώνες, σε πολλές πόλεις, είναι η ύπαρξη περιοχών πορνείας γύρω ή κοντά σε μεγάλους σιδηροδρομικούς σταθμούς (London's King Cross, Brussels' Noord Station, Paris' Montparnasse, Liege's Guillemins κ.α.). Πρόκειται για μια συνέχιση, κατά κάποιο τρόπο, μιας ακόμη παλαιότερης χωρικής παράδοσης κοντά στις αποβάθρες και στις λιμενικές εμπορικές εγκαταστάσεις, ένα φαινόμενο που διαπιστώθηκε σε πολλές πόλεις - λιμάνια, όπως το Άμστερνταμ, η Αμβέρσα, ο Derby Road του Southampton ή η Union Street του Plymouth. Τέτοιες περιοχές συνήθως εμφανίζουν χαρακτηριστικά μεταξύ των κατηγοριών τοπικής υποβαθμισμένης και διεθνούς εύπορης πελατείας.

4. Ιστορικό στην Ελλάδα.

Στην ελληνική αρχαιότητα, η πορνεία, το «αρχαιότερο επάγγελμα», σε ορισμένες πόλεις ήταν ενίοτε περιστασιακό και χωρίς ανταλλάγματα, αλλά σε άλλες αποτελούσε πηγή εισοδήματος. Οι εταίρες στην αρχαιότητα ήταν ανύπαντρες γυναίκες προσφέροντας ερωτικές υπηρεσίες επί πληρωμή. Κάθε εταίρα εκμεταλλευόταν την ομορφιά και χάρη της και συνήθως ζούσε για αόριστο διάστημα στην πολυτέλεια που της πρόσφερε κάποιος πλούσιος (Mosse, 2002). Εκτός των παραπάνω υπήρχε και η ιερή πορνεία, ένα ιδιόμορφο φαινόμενο, σύμφωνα με το οποίο νεαρά κορίτσια και αγόρια, αφιερωμένα από τους γονείς τους ή τους κυρίους τους σε ναούς στην υπηρεσία κάποιας θεότητας, προσέφεραν σεξουαλικές υπηρεσίες στους επισκέπτες του ναού. (Λαγκαδάς, 1992).

Στη σύγχρονη Ελλάδα, στη συντηρητική Αθήνα της περιόδου του Όθωνα υπήρχαν κάποιες ελάχιστες ιερόδουλες, οι αποκαλούμενες «παστρικές» ή άλλως «παξιμαδοκλέφτρες» οι οποίες ήταν αδύνατο να κατοικούν σε κεντρική συνοικία της Παλιάς Αθήνας. Οι λιγοστές πόρνες κατοικούσαν σε πιο απόκεντρα σημεία, έξω από το αθηναϊκό κέντρο, όπως κοντά στη πλατεία Βάθης και στα Παντρεμενάδικα (σημερινός λόφος Αρδηττού). Πολύ αργότερα, μετά το 1885, άρχισαν να συγχάζουν στη Νεάπολη και στο Γκαζοχώρι της Πειραιώς. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι κοντά στο Γκαζοχώρι ήταν εγκατεστημένο το πρώτο νοσοκομείο για τα αφροδίσια νοσήματα. Αργότερα, οι ιερόδουλες κατευθύνθηκαν από το Γκαζοχώρι προς την Ομόνοια και γύρω από τον Άγιο Κωνσταντίνο (Λάζος, 2002).

Οι οίκοι ανοχής ανέκαθεν ήταν συγκεντρωμένοι σε καθορισμένα σημεία για να ελέγχονται αποτελεσματικότερα. Άλλοτε καταλάμβαναν ολόκληρη συνοικία, όπως η Τρούμπα, ο Βαρδάρης και οργανώνονταν σαν γκέτο, άλλοτε αποτελούσαν ολόκληρα συγκροτήματα απομονωμένα, σαν ιδρύματα, όπως τα «Βούρλα» στον Πειραιά, μακριά από τα κέντρα κατοικίας. Παλαιότερα μάλιστα (1840) οι πόρνες ήταν κλεισμένες σε ξενοδοχεία ή καφωδεΐα και έπαιρναν άδεια από την αστυνομία για κάθε τους κίνηση (Λάζος, 2002).

Το 1982 δημιουργείται το γκέτο του Μεταξουργείου και της οδού Φυλής στο κέντρο της Αθήνας, με την μορφή της σχεδόν αποκλειστικής χρήσης στις συγκεκριμένες περιοχές (Λάζος, 2002). Εγκαταστάθηκαν σε υπάρχοντα εγκαταλελειμμένα κτίρια και η λειτουργία τους καθιέρωσε μια συγκεκριμένη φυσιογνωμία στην περιοχή.

Το τέλος του 20^{ου} αιώνα, φέρνει τους οίκους ανοχής να ενισχύονται και να επεκτείνονται στον χώρο, καταλαμβάνοντας μεγαλύτερη επιφάνεια, κάνοντας τον εντοπισμό τους πιο δύσκολο. Άλλωστε η ανάμιξη της πορνείας με τις λοιπές λειτουργίες της πόλης, την καθιστά μη αναγνωρίσιμη. Η πορνεία, χωροθετημένη οπουδήποτε στον αστικό ιστό, η ετεροτοπία αυτή, άλλοτε είναι εντοπισμένη, όπως στην περίπτωση της οδού Φυλής στην Αθήνα, άλλοτε πάλι είναι κρυφή, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα μπαρ της περιφέρειας ή της πόλης.

5. Θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα

Η νομοθεσία μέχρι και σήμερα, φαίνεται να θέλει να διευθετήσει, τα ζητήματα που αφορούν στην πορνεία και τους οίκους ανοχής μέσα στο γενικότερο πλαίσιο μιας πολιτικής για την δημόσια υγεία με την θέσπιση διακανονιστικών συστημάτων που θα ελέγχουν την άσκηση του επαγγέλματος και θα πραγματοποιούν συχνούς ιατρικούς και υγειονομικούς ελέγχους (Λάζος, 2002). Σε άλλο επίπεδο κρατικού ελέγχου, πολλές φορές έχουν επιστρατευθεί πολεοδομικές πρακτικές για να περιορίσουν το φαινόμενο της πορνείας που χωροθετείται στον αστικό ιστό άτυπα.

5.1 Οι πρώτες νομοθετικές ρυθμίσεις

Ο Νόμος 3032/1922 «Περί ασέμνων γυναικών» νομιμοποίησε και αναγνώρισε επίσημα τους οίκους ανοχής. Μέχρι το 1955, οι κρατικοί οίκοι ανοχής, ήταν οι μόνοι νόμιμοι. Με το Ν.3310/55 καταργούνται οι κρατικοί οίκοι ανοχής και δημιουργούνται νέοι σε ιδιωτικούς χώρους, με τις ίδιες υποχρεώσεις σε θέματα υγείας και ασφάλειας (Λάζος, 2002). Η χωροθέτηση τους στον αστικό ιστό πλέον διαφέρει από το γκετοποιημένο πρότυπο των προηγούμενων χρόνων αλλά η ελευθεριότητα των εκδιδομένων και η πρόσβαση τους στον δημόσιο χώρο οδήγησαν σε πιο αυστηρούς νόμους για τις εκδιδόμενες γυναίκες. Ο ίδιος νόμος ενέτεινε την περιθωριοποίηση και τον στιγματισμό της πόρνης και επανέφερε την αστυνόμευση, τον έλεγχο και το φακέλωμα στην αστυνομία. Το 1981 ακολούθησε ο Ν.1193/81 για να διορθώσει τις παραλείψεις και τα λάθη του παλιού. Τότε κρίθηκε αναγκαία η απομάκρυνση των οίκων ανοχής από τις περιοχές κατοικίας και η μεταφορά τους και πάλι σε γκέτο, αλλά εντός του αστικού ιστού.

5.2 Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο

Ο Ν. 2734/1999 «Εκδιδόμενα με αμοιβή πρόσωπα ...» εστιάζει στην πορνεία των οίκων ανοχής και την πορνεία πεζοδρομίου, παραλείποντας άλλες μορφές πορνείας (ξενοδοχεία, κατ' οίκον)². Η άδεια χορηγείται από τον οικείο Δήμαρχο, ύστερα από σύμφωνη γνώμη επιτροπής³. Η αδειοδότηση κωδικοποιημένη σε βήματα, φαίνεται στο σχήμα 1.

Σχήμα 1. Διαδικασία Αδειοδότησης

² Το νομικό πλαίσιο, κατακρίνεται από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ανεξαιρέτως (ΟΤΑ, Αστυνομικές Αρχές, σωματεία εκδιδομένων, κλπ) καθώς, όπως υποστηρίζουν, μόνο προβλήματα δημιουργεί. Ακόμη και ο Συνήγορος του Πολίτη, προτείνει την τροποποίηση του νόμου.

³ Αποτελούμενη (έως πρότινος, από τον εισαγγελέα Πρωτοδικών και πλέον) από εκπρόσωπο του οικείου δικηγορικού συλλόγου, το διευθυντή της Διεύθυνσης Υγιεινής της Περιφέρειας, το διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης καθώς επίσης και από ένα περιφερειακό και ένα δημοτικό, σύμβουλο, που ορίζονται από το αντίστοιχα συμβούλια.

Οι δήμοι καθορίζουν, με απόφασή τους, τον αριθμό των εν λόγω αδειών που επιτρέπεται να χορηγούνται, με βάση τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες και ανάγκες, που σχετίζονται κυρίως με τον πληθυσμό τους και τη σύνθεση αυτού, την ύπαρξη στρατοπέδων, λιμανιών και βιομηχανικών μονάδων, καθώς και με την ανάπτυξη εμπορικών ή άλλων δραστηριοτήτων που επιβάλλουν τη διέλευση ατόμων από άλλες περιοχές. Επίσης, δύνανται να καθορίζουν περιοχές τους, εντός των οποίων δεν επιτρέπεται η χορήγηση τέτοιων αδειών.

Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση εκδιδομένων με αμοιβή προσώπων σε: α. διατηρητέα ή παραδοσιακά κτίρια, β. καθώς και σε χώρους που δεν είναι κύριας χρήσεως και δεν πληρούν τους όρους του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (τώρα πλέον Ν.Ο.Κ.) γ. σε κτίρια που απέχουν, σε ακτίνα λιγότερο από 200 μέτρα, από ναούς, σχολεία, νηπιαγωγεία, φροντιστήρια, παιδικούς σταθμούς, νοσηλευτικά ιδρύματα, κέντρα νεότητας, αθλητικά κέντρα, οικοτροφεία, ξενοδοχεία κατηγορίας τριών (3) έως και πέντε (5) αστέρων (αρ. 49 του Ν.4238/2014), βιβλιοθήκες και ευαγή ιδρύματα, καθώς και από πλατείες και παιδικές χαρές.

Επίσης τα οικήματα, εντός των οποίων ασκείται η συγκεκριμένη δραστηριότητα, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ως κατοικία .

Με προσφυγή του στο Συμβούλιο της Επικρατείας το Σωματείο Εκδιδομένων Προσώπων Ελλάδος, επιδιώκει να ακυρωθούν ως αντισυνταγματικές πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις που επιβάλλουν τους ως άνω πρόσθετους περιορισμούς στη λειτουργία των οίκων ανοχής.⁴

Οι παραπάνω περιορισμοί, όπως συνάγεται και από την εισηγητική έκθεση του νόμου, θεσπίζονται, ενόψει των ιδιαιτεροτήτων της εν λόγω δραστηριότητας για λόγους αναγόμενους, στο δημόσιο και γενικότερα κοινωνικό συμφέρον, ειδικότερα δε στην προστασία, μεταξύ άλλων, της δημόσιας υγείας, της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, των χρηστών ηθών και της παιδικής ηλικίας. Ενόψει τούτων, η ειδικότερη ρύθμιση που επιβάλλει ελάχιστη απόσταση 200 μέτρων από σχολεία, ναούς, κ.λ.π. δεν αντίκειται στις περί προστασίας της οικονομικής ελευθερίας, μέριμνας για την υγεία των πολιτών και αρχής της αναλογικότητας διατάξεις του Συντάγματος, εφόσον ο επιβαλλόμενος περιορισμός στην άσκηση της ως άνω δραστηριότητας είναι γενικός και αντικειμενικός, πρόσφορος για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο.⁵

6. Ερμηνευτικά Ζητήματα των περιορισμών χωροθέτησης

6.1 Λειτουργία Οίκων Ανοχής σε περιοχές αμιγούς κατοικίας

Διερευνώντας την περίπτωση καταγγελίας επαγγελματία στον Δήμο Μυτιλήνης, ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε και στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, οι υπηρεσίες του οποίου είχαν διαφορετική άποψη μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να ζητηθεί η γνωμοδότηση του

⁴Υποστηρίζεται ότι αν εφαρμοστούν οι νέες ρυθμίσεις θα οδηγηθούν σε κλείσιμο όλοι οι οίκοι ανοχής και θα βρεθούν στον δρόμο τουλάχιστον 7.000 άτομα που θα υποστούν ανεπανόρθωτη επαγγελματική και οικονομική βλάβη. Παράλληλα, τονίζουν ότι μπορεί να δημιουργηθεί και κίνδυνος για τη δημόσια υγεία

⁵ ΣτΕ 780/2009, ΣτΕ1125/2009, ΣτΕ 2276/2008, και ΔκοΕφετΑθην10/2012, ΝΟΜΟΣ με την οποία απορρίφθηκε αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πράξης σφράγισης οίκου σε όροφο, χωρίς άδεια εγκατάστασης και σε απόσταση μικρότερη των 200 μέτρων, αφού «*τυχόν αποδοχή, όμως, της κρινόμενης αιτήσεως και αναστολή εκτέλεσής της προσβαλλόμενης πράξεως θα είχε ως αποτέλεσμα να συνεχισθεί η λειτουργία του οίκου ανοχής χωρίς άδεια εγκαταστάσεως και χρήσεως θα ισοδυναμούσε δηλαδή με ανεπίτρεπτη, κατά νόμον, υποκατάσταση του Δικαστηρίου σε έργα ενεργού Διοικήσεως, και μάλιστα κατά παράβαση του άρθρου 3 παρ. 4 του ν. 2734/1999 περί ελάχιστων αποστάσεων των οίκων ανοχής από ναούς, σχολεία κ.λ.π. Συντρέχουν, εξάλλου, κατά τα προεκτεθέντα, και λόγοι δημοσίου συμφέροντος οι οποίοι επιβάλλουν την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξεως ανεξαρτήτως της βλάβης που προκαλείται στην αιτούσα.*» Η νομολογία στο επίπεδο των αιτήσεων αναστολών είναι σχεδόν πάγια.

Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η διεύθυνση πολεοδομικού σχεδιασμού του Υπουργείου⁶, υποστήριξε ότι οι οίκοι ανοχής δεν επιτρέπονται στις περιοχές αμιγούς κατοικίας, γιατί ως προς την πολεοδομική τους λειτουργία υπάγονται στα καταστήματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών. Σημείωσε δε ότι δεν επιτρέπονται στις περιοχές αυτές χρήσεις όπως καφετέριες, κομμωτήρια, κέντρα αισθητικής κ.λ.π. Η διεύθυνση νομοθετικού έργου⁷ διαφώνησε: «Από τη νομοθεσία και τη νομολογία του ΣτΕ προκύπτει ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν εντάσσεται στα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ούτε στα καταστήματα παροχής υπηρεσιών, συγχρόνως δε στις κατηγορίες των χρήσεων γης κάθε περιοχής δεν γίνεται μνεία της ανωτέρω δραστηριότητας...».

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με την με αρ. 205/2013 Γνωμοδότηση του, υποστήριξε ότι οι χρήσεις που επιτρέπονται στις περιοχές αμιγούς κατοικίας αφορούν την εξυπηρέτηση των άμεσων αναγκών των κατοίκων. Ο οίκος ανοχής «δεν δύναται να θεωρηθεί ως εμπορικό κατάστημα που εξυπηρετεί καθημερινές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής» αναφέρει. Τέλος, υπογραμμίζει ότι η ίδρυση οίκου ανοχής δεν επιτρέπεται σε κτίριο που χρησιμοποιείται ως κατοικία, επομένως είναι ασύμβατη με τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως αμιγούς κατοικίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει ότι κατά την αδειοδότηση ενός οίκου ανοχής δεν διερευνάται το καθεστώς των χρήσεων γης σε μια περιοχή, άρα δεν υπάρχει περιορισμός. «Είναι κοινός τόπος ότι η δραστηριότητα των εκδιδόμενων επ' αμοιβή προσώπων ασκείται κατά κόρον χωρίς την απαραίτητη αδειοδότηση σε κτίρια ακατάλληλα από πολεοδομικής και υγειονομικής άποψης. Η προσθήκη ενός παραπάνω περιορισμού (σ.σ. εκτός από την ελάχιστη απόσταση των 200 μ. από ναούς και σχολεία) θα επιτείνει την υφιστάμενη κατάσταση παρανομίας».

6.2. Σημειώνεται ότι το ΣτΕ με την με αρ. 1528/03 απόφαση, έκρινε ότι αντίκειται στο Σύνταγμα η μεταβολή επί τα χείρω της χρήσης της αμιγούς κατοικίας με την επιβολή δυσμενέστερων από την άποψη της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος χρήσεων, όπως είναι αυτή του πολεοδομικού κέντρου⁸.

Ο καθορισμός χρήσεων γης, πρέπει να υπαγορεύεται από πολεοδομικά κριτήρια και να εντάσσεται στον πολεοδομικό σχεδιασμό της αντίστοιχης περιοχής, του οποίου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος⁹. Γι' αυτό το λόγο αυτό απαραίτητη προϋπόθεση της έγκρισης ή τροποποίησης Γ.Π.Σ. αποτελεί η λεπτομερή ειδική μελέτη, που πρέπει να το συνοδεύει και από την οποία δέον να προκύπτει η αξιολόγηση όλων των κατά νόμο στοιχείων. Μεταξύ αυτών των στοιχείων, είναι η επίδραση της νέας πολεοδομικής οργανώσεως στο περιβάλλον¹⁰ η επίδραση της στις υπόλοιπες ρυθμίσεις του Γ.Π.Σ. για την οικεία πολεοδομική ενότητα, η συμβατότητά της προς αυτές και η άρση τυχόν αντιθέσεων¹¹.

6.3. Με το πρακτικό επεξεργασίας 150/97 του ΣτΕ θεωρήθηκε ότι μόνον χρήσεις αμιγούς κατοικίας θεωρούνται συμβατές με την ανάγκη ανάδειξης και προστασίας περιοχής του ιστορικού κέντρου της Αθήνας (Μεταξουργείο) λόγω της γειτνιάσής του με τόπους ιστορικής και πολιτιστικής σημασίας, ενώ αποκρούονται ως μη συμβατές οι προταθείσες από τη Διοίκηση χρήσεις τοπικού κέντρου συνοικίας - γειτονιάς. Το Δικαστήριο προχωράει και ένα βήμα περισσότερο με την κρίση του ότι δεν επιτρέπεται κατά παρέκκλιση η διατήρηση μη

⁶ Με το με αρ. 2435/18.1.2013 έγγραφο προς την ανεξάρτητη Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη

⁷ Με το με αρ. 113/82/7.3.2013 έγγραφο

⁸ Η νομολογία έχει κρίνει κατά καιρούς ως επιβολή δυσμενέστερων όρων σε περιοχή αμιγούς κατοικίας, όπως την εγκατάσταση και λειτουργία εργαστηρίων σύγχρονης τεχνολογίας και επαγγελματικά εργαστηρίων χαμηλής σχολήσεως (ΣτΕ 577/99), λειτουργία παιδικού σταθμού, λειτουργία πιτσαρίας (ΣτΕ 1270/1998)

⁹ ΣτΕ 952/95

¹⁰ ΣτΕ 1507/97, 384/02

¹¹ ΣτΕ 2131/02 ΠερΔικ 2/2003, σ. 372

επιτρεπομένων χρήσεων και η με όρους μεταβίβαση τους σε συγγενείς ή συζύγους των δικαιούχων, αλλά επιβάλλεται η απομάκρυνσή τους εντός 60 μηνών και ο περιορισμός του αριθμού των χαρτοπαικτικών λεσχών και μεγάλου αριθμού οίκων ανοχής, καθώς αντιστρατεύονται το χαρακτήρα του ιστορικού κέντρου της Αθήνας

7. Περιπτώσεις αντιμετώπισης του ζητήματος από Δήμους

7.1 Δήμος Αθηναίων

Υπολογίζεται ότι στα όρια του δήμου Αθηναίων λειτουργούν παράνομα, τουλάχιστον 315 οίκοι ανοχής. Σύμφωνα με το Δήμο Αθηναίων το 2012, όλοι οι οίκοι ανοχής λειτουργούσαν παράνομα χωρίς άδεια εγκατάστασης¹². Το έτος 2011, οι υπηρεσίες του, μετά από συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία, εξέδωσαν 87 αποφάσεις σφράγισης, ενώ χρειάστηκε να γίνουν και 196 επανασφραγίσεις κτιρίων. Το 2013 είχαν πραγματοποιηθεί 20 σφραγίσεις και 167 επανασφραγίσεις οίκων ανοχής.

Ο Δήμος Αθηναίων προχώρησε σε σύνταξη μελέτης ΣΟΑΠ (Σχέδιο Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης Πόλεων) για το κέντρο της Αθήνα (2015). Στη μελέτη αυτή στην Ενέργεια 2 περιγράφεται ως ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του Δήμου. «*Η διάχυση των παράνομων οίκων ανοχής στον αστικό ιστό και η υπερσυγκέντρωσή τους σε συγκεκριμένες περιοχές του ιστορικού κέντρου, όπως ειδικότερα στο Μεταξουργείο, στιγματίζουν τις γειτονίες, προσελκύουν την συγκέντρωση ατόμων με παραβατικές συμπεριφορές και απομειώνουν τις αξίες των ιδιοκτησιών. Ως εκ τούτου, επηρεάζεται αρνητικά το μερίδιο σημαντικών περιοχών του ιστορικού κέντρου της Αθήνας στην κτηματαγορά της πόλης*». Οι δράσεις που προτείνονται εκτός της εξέτασης του θεσμικού πλαισίου, είναι η μελέτη και καθορισμός γενικών και ειδικών κριτηρίων χωροθέτησης οίκων ανοχής στο πλαίσιο των οποίων θα κινούνται οι σχετικές κανονιστικές αποφάσεις του δήμου. Εξέταση δυνατότητας διαμόρφωσης πρότασης και επιλογής συγκεκριμένης περιοχής, ως υποδοχέα συγκέντρωσης νόμιμων οίκων ανοχής στην ευρύτερη περιοχή του κέντρου της πόλης. Διαμόρφωση πρότασης εξειδικευμένων και εντοπισμένων τροποποιήσεων ειδικών διαταγμάτων χρήσεων γης, ακόμη και σε επίπεδο πλευράς Ο.Τ.

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων κατέθεσε και πρόταση τροποποίησης νόμου στην κυβέρνηση, προτείνοντας ως βασικό μέτρο τη μείωση στα 100 από τα 200 μέτρα της απαιτούμενης απόστασης από τα ευαίσθητα σημεία.¹³

7.2 Δήμος Θεσσαλονίκης

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης με την με αρ. 1141/2011 αρχική απόφαση του, αναθεώρησε τον επιτρεπόμενο αριθμό της εγκατάστασης και χρήσης οικημάτων ως εκδιδόμενων επ' αμοιβή προσώπων, από 50 (όπως είχαν καθορισθεί με την 595/2002 απόφαση Δ.Σ.), σε 35 (ενώ λειτουργούν 29). Με την απόφαση αυτή απαγορεύθηκε η λειτουργία τέτοιων οίκων, σε κτίρια ή οικοδομές με είσοδο στο «βασικό οδικό δίκτυο», προκειμένου να αντιμετωπιστεί η παράνομη πεζοδρομιακή πορνεία. Παράλληλα το Δ.Σ. όρισε χρονικό διάστημα 12 μηνών για την μετεγκατάσταση των υφιστάμενων οικημάτων σε περιοχές με χρήση «βιοτεχνική» ή «βιομηχανική» («οχλούσα» ή μη) που δεν περιλαμβάνουν χρήσεις γης σε 12 μήνες.

Λίγους μήνες μετά, η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την με αρ. 1641/2011 απόφαση Δ.Σ. Έτσι ο αριθμός τροποποιήθηκε και πάλι στους 50 οίκους ανοχής, ενώ οι περιοριστικές διατάξεις αντικαταστάθηκαν με μεγαλύτερη αυστηρότητα, αποκλείοντας τις περιοχές αμιγούς κατοικίας (θεσμοθετημένες και στην πράξη), καθώς και το βασικό οδικό δίκτυο.

¹² <https://www.cityofathens.gr/node/20010> Σύμφωνα με από 3.1.2012 ενημερωτικό σημείωμα του Γραφείου Οίκων Ανοχής

¹³ ΔΙΑΥΓΕΙΑ ΑΔΑ: Β44ΕΩ6Μ-ΤΥΤ

8. Η περίπτωση του Δήμου Βόλου

Στο Δήμο Βόλου προβλέπονται 11 άδειες λειτουργίας οίκων ανοχής, από τους οποίους λειτουργούν 9 στο κέντρο της πόλης, κι από τους οποίους όμως, κανένας δεν εκπληρώνει τις προϋποθέσεις των αποστάσεων του ν.2734/99. Ο ανώτερος επιτρεπόμενος αριθμός των 11 αδειών είχε εγκριθεί με αποφάσεις Δ.Σ.¹⁴ του πρώην (πριν την μεταρρύθμιση του Προγράμματος Καλλικράτη) Δήμου Βόλου. Παράλληλα εγκρίθηκε η υφιστάμενη έως και σήμερα χωροθέτηση των οίκων ανοχής, με την αιτιολογία «οίκοι ανοχής που υπάρχουν στο απαγορευμένο τμήμα της πόλης, που καθορίστηκαν με την αρ. 463/99 Α.Δ.Σ. θα εξακολουθούν να λειτουργούν γιατί προϋπήρχαν της 463/1999 Α.Δ.Σ»¹⁵. Η εν λόγω απόφαση φαίνεται να έχει λάβει μεν υπόψη προηγούμενη απαγορευτική κανονιστική απόφαση (463/1999), όχι όμως και τις ρητές απαγορευτικές χωροτακτικές διατάξεις του Ν. 2734/1999, εναρμονιζόμενη όμως παρ' όλα αυτά με σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.¹⁶

Το 2012 η Δ/ση Υγείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας έθεσε επιτακτικά θέμα λειτουργίας τους, στον Καλλικρατικό πλέον Δήμο Βόλου, ενώ έθετε με σαφήνεια ότι «η συνεχιζόμενη λειτουργία των οικημάτων του θέματος στο Βόλο, δεν πληροί πλέον τις προδιαγραφές της νομοθεσίας». Ο Δήμος Βόλου ξεκίνησε διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς (ΤΕΕ, Επιμελητήριο, Εμπορικός Σύλλογος, Περιφέρεια) και με τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους, προκειμένου να αναζητήσει τα προσφορότερα σημεία για την χωροθέτηση των λειτουργιών αυτών. Οι ενδιαφερόμενοι φυσικά αντέδρασαν στο ενδεχόμενο μετακίνησης τους από το κέντρο της πόλης. Οι αντιρρήσεις τους στη νέα χωροθέτηση εστιάζονταν στους εξής νομικούς και ουσιαστικούς λόγους: α.το αρ.3 του ν.2734/1999 έχει περιπέσει σε αδράνεια, β.η αδειοδότηση σε περιοχές εκτός πολεοδομικού συγκροτήματος δεν καλύπτει τις προϋποθέσεις του αρ.3 του ν.2734/1999. γ.γκετοποίηση. δ.ασφάλεια. ε.οικονομικός μαρasmus. στ.θα είναι ανασταλτικός παράγοντας η χωροθέτηση σε απομονωμένη περιοχή αφού θα καθιστά αναγνωρίσιμο τον πελάτη. ζ.θα αναπτυχθεί η παραπορνεία

Ο Δήμος Βόλου, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν μπορούσε να διαιωνίζεται η κατάσταση με μεταβατικές αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων, σε συνδυασμό και με μια γενικότερη θεώρηση της πολεοδομικής οργάνωσης της υπόψη περιοχής, η οποία τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται με χρήσεις ουσιαστικά διαφορετικές (χρήσεις πολιτισμού, χώροι εκπαίδευσης, κ.α.) και με τα κριτήρια της νομοθεσίας, ειδικά αυτό της απόστασης, τα οποία δεν πληρούνται στην περιοχή στην οποία έχουν αναπτυχθεί οι οίκοι ανοχής στο Βόλο, προχώρησε στην με αρ. 190/11.3.2013 απόφαση του δημοτικού συμβουλίου Βόλου «περί καθορισμού προϋποθέσεων για την χορήγηση αδειών εγκατάστασης και χρήσης οικημάτων εκδιδομένων επ' αμοιβή προσώπων».

Με την απόφαση αυτή λήφθηκε μέριμνα για την χωροθέτηση 11 οίκων ανοχής στην ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος του Βόλου. Κατά το ουσιαστικό μέρος της η απόφαση προέβλεπε τα εξής : «1....2. Να μην επιτρέπεται η εγκατάσταση και χρήση οικημάτων εκδιδομένων επ' αμοιβή προσώπων σε περιοχές εντός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων, είτε ορίων οικισμών προ του 1923, είτε ορίων οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων, στα οποία επιτρέπεται η χρήση κατοικία 3. Να επιτρέπεται η εγκατάσταση και χρήση οικημάτων εκδιδομένων επ' αμοιβή προσώπων και σε περιοχές εντός Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), οιασδήποτε

¹⁴ αρ. απόφασης Δ.Σ. 12/2002, με την οποία συμπληρώθηκε η με αρ. 264/2001. Διαθέσιμες στο http://dimosvolos.gr/?page_id=9022

¹⁵ Παρόμοιες αποφάσεις έχει λάβει και ο Δήμος Λαρισαίων, με πιο πρόσφατη αυτή της 126/28.2.2011, με την οποία εγκρίθηκε παράταιρη χρήση γης στους ήδη λειτουργούντες οίκους ανοχής για 2 χρόνια, ώστε να δοθεί η δυνατότητα της μετεγκατάστασης σε περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις.

¹⁶ Βλ. ΣτΕ 4656/2006, ΝΟΜΟΣ πρβλ Επ.Αν. ΣτΕ 55-58/1993, 431/1993, 297/1999, Επ.Αν. ΣτΕ 483/1994, 13/1998, 703/1998

κατηγορίας. 4. Να μην επιτρέπεται η έκδοση αδειών εγκατάστασης και χρήσης παρόμοιων οικημάτων σε οικοδομές ή κτίρια, τα οποία έχουν πρόσοψη (είσοδο) στην Περιφερειακή Οδό, στην Εθνική Οδό Βόλου – Λαρίσης, στην Εθνική Οδό Βόλου – Αθηνών, στην Εθνική Οδό Βόλου – Μηλεών και στην Εθνική Οδό Βόλου – Χανίων 5. Για τις ήδη υφιστάμενες νομίμως σε ισχύ άδειες και για την ανανέωση της ισχύος τους, προτείνεται συνολικό μεταβατικό χρονικό διάστημα οκτώ (8) μηνών, μετά το πέρας του οποίου όλα ανεξαιρέτως τα οικήματα εκδιδόμενων επ' αμοιβή προσώπων (υφιστάμενα ή νέα) πρέπει να είναι εγκατεστημένα σε περιοχές που ορίζονται από τις παραγράφους 1. και 2. του παρόντος και να ανταποκρίνονται στο νέο καθεστώς αδειοδότησης και λειτουργίας κατά την παρούσα και κατά τις λοιπές προϋποθέσεις του σχετικού νόμου, αλλιώς θα επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις κάθε φύσεως. Κατά το ως άνω μεταβατικό διάστημα των οκτώ (8) μηνών οι εν ισχύ άδειες ή και οι στο μεταξύ ανανεούμενες (για το διάστημα αυτό) θα ανταποκρίνονται στο μέχρι σήμερα ισχύον καθεστώς ουσιαστικών και λοιπών προϋποθέσεων.»

Μετά από αλληπάλληλες προσφυγές των ενδιαφερομένων στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας κ Στ. Ελλάδος, κατά αντίστοιχων αποφάσεων του Δ.Σ., ακυρώσεις αυτών για τυπικούς λόγους και έκδοση νέων με το ίδιο περιεχόμενο η Επιτροπή του αρ. 152 δικαίωσε το Δήμο Βόλου, για να φτάσει τελικά το θέμα στο Συμβούλιο της Επικρατείας όπου και εκκρεμεί.

9. Συμπεράσματα

Το πρόβλημα της λειτουργίας, χωροθέτησης των οίκων ανοχής, δεν είναι μονόπλευρο, είναι κοινωνικό, νομικό, πολεοδομικό. Εκτός των άλλων επηρεάζει άμεσα τον χώρο, την εικόνα μιας περιοχής, ακόμη και μιας ολόκληρης πόλης. Βασικός παράγοντας είναι η βούληση της πολιτείας, της κοινωνίας, σχετικά με την διατήρηση αυτής της χρήσης – ιδιότητα – επάγγελμα και με τους όρους λειτουργίας τους. Για να συγκροτηθεί αυτή η βούληση – άποψη, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο η ευρεία συζήτηση, χωρίς ταμπού, φοβίες και προκαταλήψεις, η διαβούλευση, επιστημονική ανάλυση.

Σε κάθε περίπτωση και ανεξαρτήτως από ποια πλευρά προσεγγίζεται το θέμα, είναι προφανής η ανάγκη ρεαλιστικότερης αντιμετώπισης των όρων λειτουργίας τους. Το ισχύον νομικό καθεστώς, λόγω της υποκριτικής αυστηρότητας που έχει οδηγήσει στην αδυναμία εφαρμογής των διατάξεων του, έχει θέσει την πορνεία σε ένα καθεστώς που ταλαντεύεται μεταξύ της «ημιπαρνομίας» και της «ημινομιμότητας». Το ίδιο το θεσμικό πλαίσιο, έχει προκαλέσει την ανεξέλεγκτη και παράνομη λειτουργία τους.

Σε περίπτωση που κριθεί ότι η δραστηριότητα αυτή θα εξακολουθήσει να αναπτύσσεται σε οργανωμένους χώρους, τότε η χωροθέτηση αυτών θα πρέπει να γίνεται χωρίς προκαταλήψεις και συντηρητισμό και φυσικά χωρίς διάθεση γκετοποίησης και αποκλεισμού βασισμένη σε σύγχρονες πολεοδομικές αρχές, μετά από εκτεταμένη διαβούλευση, συμμετοχικές διαδικασίες που θα επιφέρουν την αναγκαία κοινωνική αποδοχή. Λύση σε αυτό θα μπορούσε να αποτελέσουν συνοδευτικές αναπλάσεις περιοχών με παροχή κινήτρων.

Η σύγχρονη πολεοδομία θα πρέπει να αντιμετωπίσει τους οίκους ανοχής σαν μια χρήση, η οποία εκτός από την κοινωνική της φύση, αποτελεί μια «αστική» λειτουργία, που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί όπως όλες οι άλλες «αστικές» χρήσεις.

Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία

Ελληνική

- Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου Α., (2000), «Ο ν. 2734/1994 για τα εκδιδόμενα με αμοιβή πρόσωπα προσκρούει στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις σύγχρονες αντιλήψεις, Ποινική Δικαιοσύνη, 2000
- Καραχάλης Ν. (2015), *Μεθοδολογία Έρευνας Branding και Marketing του Τόπου*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Λάζος Γ. (2002), *Πορνεία και Διεθνιστική Σωματεμπορία στη Σύγχρονη Ελλάδα, 1. Η Εκδιδόμενη*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Λάζος Γ. (2002), *Πορνεία και Διεθνιστική Σωματεμπορία στη Σύγχρονη Ελλάδα, 1. Ο Πελάτης*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Μυστριώτη Χ. (2010), *Διαχείριση αντιδράσεων κοινού : Η περίπτωση των λατομείων Μαρκόπουλου*, διπλωματική εργασία για το Διεπιστημονικό – Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα
- Σπηλιώπουλο Επ. (1996), *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, ΙΙ*, εκδ. Σάκκουλας
- Σταϊκος Γ. (2012), Διπλωματική Εργασία. *Η φυσιογνωμία των «δυσάρεστον χρήσεων» στον πολεοδομικό ιστό του σύγχρονου αστικού χώρου. Περίπτωση μελέτης Δήμος Αθήνας*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Πολυτεχνική Σχολή.
- Χατζήνα Σ. (2006), *Οι Οίκοι Ανοχής σαν «Ετεροτοπίες» στον αστικό χώρο*, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.
- Πετρόπουλος Η., (1980) «Το Μπουρδέλο: ήτοι λαογραφική πραγματεία περί των εν Ελλάδι οίκων ανοχής και του πληρώματός αυτών», Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
- Λαγκαδάς Α., (1992) «Η Ελληνίδα στην Αρχαιότητα», Αθήνα

Ξενόγλωσση

- Popper, F.J. (1983), “LP/HC and LULUs : The Political Uses of Risk Analysis in Land – Use Planning”. *Risk Analysis*, 3:255-263
- Popper, F.J. (1985), “The environmentalist and the LULU”, *Environment*, 27 (1) : 7-11, 37-40
- Siedentop, S., (2010) “Locating Sites for Locally Unwanted Land Uses : Successfully Coping with NIMBY Resistance”, *Methods and Techniques in Urban Engineering*
- Kaya I., Erol N., (2012) “Conflicts in Planning Process of Locally Unwanted Land Uses (LULUs) : A Case Study in Izmir”, *AESOP 26th Annual Congress*, METU, Ankara
- Rephann T., (2000) “The Economic Impacts of LULUs”, *Environment and Planning C : Government and Policy*, 2000 (18):393-407
- Grrenberg M., Popper F.J., Truelove H.B. (2012), “Are LULUs still enduringly objectionable?”, *Journal of Environmental Planning and Management*, 55 (6) : 713-731
- Nordenstam, B.J. (1994), “When Communities Say NIMBY to Their LULUs : Factors Influencing Environmental and Social Impact Perception”, University of California
- Mosse C., (2002) «Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα», μτφρ. Αθ. Στεφανής, Αθήνα
- Foucault M., (1982) «The Subject And Power», *Power*, ed. J.D Faubion Penguin, London.
- Ashworth G.J., White P. E., Winchester H. P. M. (1988) *The Red-light District in the West European City: a Neglected Aspect of the Urban Landscape*, Pergamon Press plc, Great Britain

διαδικτυακές πηγές

www.synigoros.gr/resources/protaseis
<https://www.cityofathens.gr/node/19466>
www.volos-city.gr
<http://www.reportaznet.gr>
www.skai.gr
www.palo.gr
www.koolnews.gr

www.lawdb.intrasoftnet.com.
<http://www.bourdela.com>
www.epoleodomia.volos.gr
www.elaw.gr
<http://tablet.ethnos.gr>
<https://www.tvxs.gr>
<http://www.newsbomb.gr>